

Impactul politicilor monetare asupra fenomenului globalizării

1. Limitele conceptuale ale globalizării

Economicul înseamnă în cea mai mare parte a lui , social, își spun observatorii calificați de azi ai acestei lumi monopolare, globalizate și teribil de dinamice în care trăim.

Noțiunea de globalism a redeviat de la înțelesul de totalitate, sau integralitate, la acela etimologic de interes generalizat la întregul glob terestru adică planetar, așa cum se folosește azi în politologie, după cum atributul de „planetar” începe să se reîndrepte către sfera cercetărilor spațiale multiple fără a părăsi totuși vocabularul curent al sociologilor și futurologilor.

Concepția despre „problemele globale” se reclamă de la interesul pe care îl prezintă azi laolaltă și simultan în conștiința contemporanilor noștri tot ce influențează direct viața social-economică și politică a națiunilor, prosperitatea materială și progresul spiritual al tuturor membrilor societății, independent de sursa factorilor acelor acțiuni sau procese înruritoare, raportul dintre cauză și efect căpătând un sens de probleme, ale civilizației umane ce reclamă o abordare exclusiv pluri și interdisciplinară.

Ne aflăm într-o perioadă în care avem nevoie egală de sinteze integratoare și de viziuni holistice. Cunoașterea umană și-a extins continuu granițele. Azi am ajuns să vorbim despre „statul-planetă” și am ieșit în spațiul extraterestru. Dar știm noi oare prin cine și cum să cunoaștem acest univers?

Că omenirea se află în prezent confruntată cu probleme grave este foarte adevărat. Dar în trecut ea nu a fost oare confruntată cu probleme grave? Unii spun da, dar acum au apărut probleme globale. Sigur, complexitatea a crescut, de aceea se cer revizuite și optica și instrumentele cu care operăm. Într-adevăr, în această perioadă complicată nu numai problemele sunt grave. Mai grav este că ele continuă să fie abordate în termeni tradiționali, în optica și cu instrumentele utilizate în trecut. Înțelegerea și stăpânirea complexității actuale solicită în mod necesar o înțelegere a lucrurilor, noi concepte, noi paradigme și noi opțiuni.

Poate niciodată omenirea nu a fost confruntată cu atâtea aspecte complexe, greu de rezolvat și chiar periculoase. Dar nici aceasta nu este sigur dacă raportăm problemele la mijloacele de care

dispunem în prezent. Să nu uităm însă că omenirea a inventat mijloace capabile să autodistrugă specia.

Unii susțin totuși că cel mai mare pericol provine din imensul, decalaj care s_a creat prin ruptura dintre progresul tehnologic și cel social. Se afirmă că dacă capacitatea tehnologică a realizat progrese uriașe din antichitate până în prezent, componenta socială și etico-morală privită la nivel planetar a progresat foarte puțin, dacă nu în unele aspecte a regresat chiar, comparativ, de exemplu, cu democrația ateniană.

Observația poate fi discutată și amendată, dar ea constituie, oricum, o temă serioasă de reflecție.

Sigur, fiecare își are viitorul său. Fiecare orânduire, fiecare țară, fiecare individ își are până la urmă viitorul pe care și-l pregătește. Dar, în același timp, într-o formă a interdependențelor crescânde, asaltată tot mai multe probleme globale, nimeni nu se mai poate izola și nu își mai poate declina responsabilitatea pentru viitorul comun, cum nimeni nu poate să impună propria sa imagine despre viitorul celorlalți. Dialogul devine astfel nu numai necesar ci constituie tot mai mult un instrument de lucru pentru mărirea gradului de responsabilitate, de solidaritate și de consens în rezolvarea problemelor globale sau a acelor părți din viața planetei care constituie viitorul comun.

Marele economist **Allan Greenspan**, trezorierul SUA, atrăgea însă atenția, sobru, imediat după crahul bursier din 27 octombrie 1997, asupra „caracterului contagios al economiei mondiale, în care (din cauza globalizării) economiile naționale își transmit slăbiciunile de la o țară la alta”. Dar cu toate acestea „pompierii” FMI (unealtă creată tocmai pentru a repara ceea ce „speculatorii instituționali” și managementul local strică de zor) au fost obligați să sară în ajutorul Coreei de Sud (unde vor stinge „focul” cu aproape 100 de miliarde de dolari – în timp ce în nordul aceleiași peninsule oameni nevinovați mor de foame), Thailandei (17 miliarde de dolari) și Indoneziei (23 miliarde de dolari). Tot astfel în „prima mare criză a lumii celei noi a piețelor globalizate” din ianuarie 1995 care a avut loc în Mexic, guvernul SUA, FMI, BRI – de la Basel și guvernul Canadei au acordat un credit de 50 de miliarde de dolari.

În articolul „Le desamement et la destabilisation de l'economie de marche par les industries automatiques et spaciales”, Francois Perroux face unele constatări judicioase cu privire la „inegalitățile structurale dintre națiuni”, agravate de introducerea tehnicii atomice și

spațiale. Se desprinde din cele prezentate că, după Perroux, integrarea economică și corolarul ei – sacrificarea suveranității naționale – ar constitui o inevitabilitate fatală pentru țările mici, întrucât ele nu pot să fie egale și nici să țină pasul dezvoltării economice cu țările mari.

Este un fapt incontestabil că între diferitele țări și națiuni există importante decalaje în privința potențialului demografic, economic, al resurselor naturale, dar aceasta nu înseamnă nicidecum că țările mici nu pot accede la progresul tehnic, economic și științific contemporan.

Evoluția evenimentelor internaționale nu confirmă afirmațiile lui Perroux, ci dimpotrivă arată o creștere a influenței țărilor mici și mijlocii în politica internațională, care s-a realizat nu prin renunțarea la suveranitate de către acestea în favoarea statelor mai puternice din punct de vedere economic, tehnic și militar, ci în condițiile întăririi și apărării ferme a suveranității și independenței lor.

În literatura economică se vorbește mai mult despre depășirea națiunii, devalorizarea frontierelor de stat și erodarea suveranității naționale.

Unii economiști din țările slab dezvoltate susțin

Ideea integrării regionale pe motivul că văd în realizarea ei practică calea pentru înlăptuirea industrializării, lichidării înapoierii economice și a lărgirii legăturilor dintre țările zonelor integrate.

Gonzalo Cevallos arată că pe lângă factorii enunțați mai sus trebuie adăugați „ca stimulente ale integrării regionale o mai bună înțelegere a problemelor reciproce, mai ales în ceea ce privește comerțul și plățile regionale, imposibilitatea de a le găsi soluții individuale sau prin mijlocul acordurilor bilaterale; gradul avansat de maturitate economică atins de câteva țări doritoare de a încuraja dezvoltarea industriei lor; credința că o oarecare complementaritate există între economiile diferitelor țări”.

Previziunile asupra viitorului apropiat sunt excelente în țările Uniunii Europene, adică acolo unde bunăstarea se măsoară nu numai prin mărimea contului bancar al fiecărui cetățean ci prin standardul său real de viață.

Dar pe de altă parte, 3 miliarde de oameni, deci jumătate din populația planetei, trăiesc cu numai 2 dolari pe zi, firmă James Wolfensohn, președintele Băncii Mondiale. O lume în care ultrabogații cheltuiesc doar 0,75% din venitul lor ca ajutor pentru țările sărace este o dovadă că Banca Mondială nu a reușit în misiunea sa de a eradica, prin globalizare, sărăcia. Surprinzător, în urma unei

anchete efectuate de specialiștii Băncii Mondiale în rândul a 60000 de persoane foarte sărace s-a ajuns la concluzia că ceea ce ei reclamă cu prioritate este nu nevoia acută de bani ci aceea de cucerire a propriei lor demnități.

Odată cu propagarea globalizării se evidențiază o nouă trăsătură psihologică a lumii contemporane, și anume simțământul incertitudinii asupra viitorului. În trecut omul nu putea ști niciodată dacă țara sa va fi sau nu implicată într-un război, dar azi el are în plus incertitudinea că nu se știe ce război va fi – atomic, bacteriologic. În trecut muncitorul trăia cu nesiguranța dacă în anul următor va avea de lucru, dar azi el are serioase îndoieli dacă meseria sa va mai exista în următorii 10 ani.

Viitorul pune o serie de întrebări specialiștilor în economie și în piața de capital. Căci, întra-adevăr, cum va fi „prinsă în ecuație” creșterea galopantă a populației metropolelor Lumii a Treia? Ce va însemna micșorarea drastică a resurselor energetice și de materii prime? Dar acumularea și difuzarea – democratic cu adevărat – a cunoștințelor științifice, tehnologice, economice? Cum se poate face optim adaptarea modelului de economie cu tipul cultural al unei anume societăți? – toate sunt doar necunoscute.

Chiar și cei mai optimiști viitorologi nu pot să admită că trăim într-o lume imperfectă, confruntată cu prea multe nedreptăți, inegalități, inechități. Continuăm să asistăm la o creștere a dezordinii internaționale, asaltată de numeroase crize, inclusiv structurale, de violență și confruntări armate, de foamete și boli, de poluare și dezechilibre. Există totuși speranța că omenirea își va găsi resursele necesare pentru a depăși aceste realități nefaste care pot ipotoca viitorul.

2. Globalizare sau regionalizare

Ultimele decenii au marcat o accelerare tumultuoasă a proceselor istorico-politice, ce a produs schimbări esențiale în sfera geopoliticii, ce nu încetează să influențeze economia și relațiile internaționale, având incidența asupra construcției unor noi echilibre mondiale.

Relațiile economice au precedat cu mult apariția primelor state. Îndeosebi legăturile comerciale sunt foarte vechi și la început au fost cu totul independente de formațiunile social-statale. De aceea

bilateralismul ca relație între doi agenți economici este noțiunea cu cea mai lungă istorie, nevoile vieții impunând schimburile de produse.

În pofida acestor tendințe autarhismul a dominat viața economică de la începuturile sale până la marile descoperiri geografice și revoluția industrială.

„Coagulările” economice au continuat și s-au accentuat sub diverse forme atingând gradat până în zilele noastre nivele de interpenetrabilitate de neimaginat cu câțva timp în urmă, constituindu-se într-un factor de echilibru la nivel regional și internațional. Evoluțiile actuale confirmă previziuni vechi referitoare la relația indisolubilă dintre factorul economic și stabilitatea internațională.

Una dintre cele mai dezvoltate probleme de către economiști în ultimele decenii este cea a integrării economice implicând interesele unor state, clase, națiuni.

Etimologic a integra înseamnă a include, a îngloba într-un tot.

Economistul francez Jean Weiller caută să lărgască cadrul definițiilor integrării. Pentru el “integrarea nu înseamnă o simplă adunare, ci, într-un spațiu dat, creșterea posibilităților de coordonare a planurilor centrelor de decizie, în scopul formării unui sistem economic unic. A studia integrarea înseamnă a te ridica deasupra nivelului pieței și a ne îndrepta atenția spre decizii, anticipări și intenții”. Această definiție are în vedere integrarea vest-europeană, iar “centrele de decizii” sunt autoritățile și organele diferitelor state naționale.

Pentru economiștii ca Viner, Seitovschi, Haberler, integrarea ar consta în simpla punere în contact a economiilor prin înlăturarea tuturor barierelor care vor sta în calea schimburilor. Această integrare nu ar fi nimic altceva decât crearea unei vaste piețe libere, formată prin unirea a două sau mai multe economii. În acest caz după Andre Marshall nu se poate vorbi de o integrare ci de o juxtapunere de economii care păstrează fiecare caracterele sale proprii și care devine mai mult sau mai puțin independentă, fiecare suferind repercursiuni care survin la vecini.

Adevărata integrare după Andre Marshall este aceea concepută în sensul structural sau voluntarist al cuvântului. “Ea realizează combinarea diverselor elemente ale unui ansamblu economic în așa fel că acesta se prezintă ca un spațiu de solidaritate”.

Francois Perroux definește conceptul de integrare pe baza integrării vest-europene. “Actul integrării unește elementele pentru a

forma un tot sau mărește coeziunea unui tot deja existent. A integra Europa va fi, presupunând că elementele Europei sunt națiunile, a aduna acestea într-un tot care merită prin coeziunea sa, de a fi numit european sau mărirea coeziunii unui tot deja existent care va fi legitim de a fi numit Europa”.

În domeniul economic integrarea își propune după Perroux de a înlocui echilibrele naționale stabilite în cadrul fiecărei națiuni europene, între fiecare națiunea europeană și celelalte națiuni din Europa și din afara ei, printr-un nou echilibru al unui ansamblu format de către națiunile europene, considerat mai favorabil pentru acest ansamblu și socotit ca stabil în profitul său.

Andre Marchall plecând de la definiția dată integrării vest-europene pe bază de solidaritate consideră că aceasta este de 4 feluri și anume:

- 1) **Economică**, care poate rezulta, abstracție făcând de coordonarea politicilor naționale sau de aplicarea unei politici comune, din multiplele și complexe legături economice țesute pe deasupra frontierelor între producătorii națiunilor membre: industriași, bancheri, comercianți.
- 2) **Socială**, adică se realizează ceea ce Myrdal numește “egalitatea șanselor” care implică, contrar integrării economice, intervenția puterilor publice naționale și europene. Dacă integrarea economică poate fi de natură privată, integrarea socială nu se concepe altfel decât instituțională.
- 3) **Politică**, când în cadrul Europei Occidentale va fi realizată unitatea de conducere, iar condițiile de creare și funcționare a unei autorități supranaționale fiind reunite, ansamblul integrat va fi structurat cum este fiecare națiune.
- 4) **Teritorială**, care este adevărata integrare întrucât este în același timp economică, socială și politică.

.....
.....
.....
.....

4. Impactul UEM asupra globalizării piețelor de capital

Directiva Liberalizării Capitalului adoptată în iunie 1988 este documentul care reglementează pentru Comunitatea Economică europeană liberalizarea completă a mișcărilor de capital.

Tratatul Uniunii Europene convenit între țările membre interzice orice restricție privind mișcarea capitalului și plățile între statele membre și asigură în principiu trăinicie integrării europene.

Armonizarea deplină a pieței capitalurilor mai este frânată de caracteristicile naționale ale piețelor monetare decurgând mai ales din nivelul inflației.

Expansiunea comerțului mondial secundată de fluxurile de capital, progresul fără precedent al științei și tehnicii, tranziția sistemului economic comunist la economia de piață au generat accelerarea procesului de integrare regională și mondială, ceea ce se traduce practic prin oportunități sporite de afaceri pentru bănci, firme și investitori.

O scurtă trecere în revistă a acestor evenimente se referă la expansiunea pieței eurodevizelor, formarea și întărirea Uniunii Europene, creșterea importanței firmelor multinaționale, la care se adaugă crize financiare, șocuri petroliere, criza datoriei externe, prăbușirea comunismului în Rusia și Europa de Est.

În pragul mileniului III, mondializarea a devenit o stare de fapt. În aceste condiții guvernele, instituțiile financiare internaționale, oamenii de afaceri vor trebui să facă față unor sfidări și provocări, așa numitele „noi reguli ale jocului”.

Globalizarea comportă în același timp o serie de **aspecte pozitive**, novatoare și dinamice, dar și o multitudine de **aspecte negative**, perturbatoare și marginalizante.

Din punct de vedere al **efectelor pozitive** relațiile dintre state și indivizi sunt mai adânci ca niciodată. Exporturile mondiale cifrate în prezent, la nivelul anului 2000, la 7000 de miliarde de dolari, reprezintă 21% din PIB, față de 17 % în 1970.

Investițiile directe în străinătate atingeau 400 de miliarde de dolari în 1997 adică de 7 ori mai mult față de nivelul anilor ’70. acest

proces de integrare mondială este rezultanta **schimbărilor de optică în politică**: promovarea eficienței economice prin:

1. liberalizarea piețelor naționale
2. dezangajarea statului în privința multor activități economice

Deși la originea procesului stau inovațiile recente în tehnologia comunicațiilor, integrarea este în continuare parțială: *frontierele rămân închise mai ales în calea forței de muncă slab calificate.*

Totuși aceste tendințe maschează o serie de divergențe: **mari progrese dar și uriașe rămăneri în urmă, carențe și inegalități între țări și regiuni, sărăcia fiind azi prezentă peste tot.** În țările industrializate sărăcia este mascată prin statistici și totuși o persoană din opt este afectată fie de șomajul de lungă durată sau de o speranță de viață sub 60 de ani, fie de un venit sub pragul de sărăcie național și un nivel de pregătire sumar care nu permite depășirea situației.

În unele țări indicatorul sărăciei umane prezintă mari disparități pe regiuni ca de exemplu în cazul Indiei unde nivelul sărăciei este de două ori mai mare în statul Bihar față de regiunea Kerala. În același timp inegalitățile dintre bărbați și femei sunt în continuare frapante. În multe țări dezvoltate femeile sunt excluse aproape total din viața politică. Femeile ocupă peste 30% din locurile în parlament doar în cinci țări din lume, în alte 31 de țări prezențele parlamentare feminine fiind sub 3%.

În cazul prăbușirii piețelor de capital sau cele ale criminalității, transmiterii sida sau efectului de seră, riscul de propagare a dereglărilor este imens. Pericolele planetare sunt în creștere depășind capacitățile naționale și internaționale de intervenție sau răspuns.

Principala caracteristică a mediului economic o constituie **alternanța fazelor de expansiune cu cele de recesiune și volatilitatea financiară.**

Criza financiară din Asia de Est a destabilizat viața a milioane de oameni, a redus perspectivele de creștere în regiune dar și în restul lumii. Analiza crizei asiatice permite degajarea unor concluzii importante în privința pieței de capital.

- a) **În primul rând instabilitatea reprezintă caracteristica piețelor financiare globalizate.** Un element cheie al declanșării crizei din Asia l-a constituit injectarea masivă și

instantanee a capitalurilor pe termen scurt urmată de o retragere la fel de brutală.

- b) **A doua concluzie** importantă ce se degajă de pe urma crizei o reprezintă **prudența sporită cu care guvernele trebuie să deschidă accesul capitalurilor pe termen scurt**, foarte speculative, mai ales atunci când instituțiile de reglementare a piețelor financiare sunt incipiente.

Cum va evolua în secolul următor nodul de divergențe în care trăim? Va învinge oare globalizarea cu intențiile ei bune de echilibru într-un regat dominat de inteligență sau spiritul faustian și terorismul? Rămâne de văzut care va fi răspunsul la aceste întrebări.

Cine va profita cel mai mult de pe urma schimbării? În nici un caz oficiile europene de schimb. Vor profita din plin sectorul informaticii și firmele de consultanță și contabilitate, de pe urma cererii de adaptare a sistemelor informatizate. În final economia în ansamblu va profita ca urmare a integrării și stabilității monedei, acesta fiind scopul fundamental al proiectului. O serie de mari firme cum sunt Philips sau Siemens, au pregătit din timp transformarea evidențelor contabile în euro, ceea ce a antrenat și firmele mici să facă același lucru.

Piețele de capital s-au pregătit la rândul lor. Obligațiunile de stat emise după 1999 vor fi în euro, iar cele aflate în circulație au fost convertite. În privința viitorului centrelor financiare păreri sunt deocamdată împărțite și deocamdată nu se pot face estimări certe. **Dacă Marea Britanie va intra în UEM, Londra va fi în măsură să domine piața de capital.** Centrele financiare mai mici ca de exemplu Bruxelles sau Milano își vor restrânge activitatea. **În caz contrar există riscul ca piața offshore din Marea Britanie să deturneze în profitul său o parte din volumul activităților financiare generate de zona euro.** Concurența între centre și instituții financiare se va accentua iar rezultatul îl va constitui producerea de alianțe pe piețele continentale.

Londra dispune de un avans asupra concurenței în materie de liberalizare financiară care îi permite să profite de pe urma tendinței naturale de concentrare care se constată în industria finanțelor. Făcând uz de clauza „opting out” Marea Britanie se sustrage deocamdată politicii monetare riguroase și disciplinei impuse de BCE, Londra păstrându-și în continuare statutul de centru offshore. *În același timp*

avantajul Londrei se reduce, tot mai mult, în favoarea Parisului care oferă garanții superioare de securitate pentru tranzacții.

În ceea ce privește produsele derivate, moneda unică va determina o uniformizare a contractelor la termen. În același timp, cotarea valorilor mobiliare în euro va permite o mai bună comparație și va crea noi posibilități de arbitraj.

Posibilele eficientizări și succese înregistrate în sectorul financiar depind, în final, de abilitatea cu care UEM va realiza integrarea financiară completă a țărilor membre, va crea un sistem cât mai uniform de practici pe piețele de capital și va atinge o transparență cât mai completă în sistemul de cotare și evaluare.

Dezbaterea contemporană referitoare la întindere și eficiența politicii monetare, care dublată de o altă controversă, la fel de susținută, cu privire la *statutul instituției* să ducă această politică. Trebuie, oare, ca această instituție să fie o emanație a puterii politice legitime, în care caz se pot vorbi *de politizarea autorităților monetare* sau poate fie vorba de o instituție relativ independentă de guvern, cum sunt în principiu Bundesbank sau FED?

Un studiu efectuat asupra gradului de independență a valorilor monetare din opt țări din Europa și SUA, reflectă diferențe de la un stat la altul și anume:

Tara:	Gradul de independenta:
Germania	0,66
Franța	0,28
Regatul Unit	0,31
Spania	0,21
Grecia	0,51
Elveția	0,68
Suedia	0,27
SUA	0,51

Concluzia care rezultă din studiul de mai sus este aceea că o strânsă cooperare cu guvernul este recomandabilă; aceasta funcționând în toate țările fără excepție.

Eficiența și întinderea politicii monetare și cea referitoare la statutul băncii centrale sunt indisociabile.

Impactul constrângerilor externe nu trebuie absolutizat: nici o țară nu se poate abandona totalmente valului de ajustări, care acționează în mod

continuu. Rezultă, deci, că **un anumit grad de independență** trebuie avut în vedere și păstrat în permanență, **ceea ce nu înseamnă izolare** față de procesul de internaționalizare. *Independența economică reprezintă astăzi acea marjă de manevră și de securitate*, care să ne permită să ne retragem din joc atunci când “cărțile devin proaste” și totodată, înseamnă păstrarea unei autonomii de decizie. Independența ține astfel de interesul național și de calitatea celui mai prețios capital, uman. O țară care nu face eforturi în acest sens , în materie de **alimentație, sănătate, educație, confort, civilizație** și în general, tot ce ține astăzi de **calitatea vieții**, riscă să dispară, mai devreme sau mai târziu, din peisajul geopolitic. Astăzi, când știm prea bine câte forțe se dezlănțuie, câte inegalități ne copleșesc, este evident că acest deziderat nu este simplu.

Două politici externe sunt astăzi esențialmente necesare:

- **politică de competitivitate**
- **politică de cooperare**

Politica de competitivitate este cheia de boltă a marjei de manevră. Dacă nu reușim să asigurăm un nivel de competitivitate satisfăcător, ne așteaptă postura dependentă, de colonie sau satelit.

Cu toate că s-a spus, la început, că monedele odată lăsate să floteze liber, vor rezolva toate problemele și că adaptările se vor face de la sine, s-a ajuns, curând după aceea, la flotarea controlată prin băncile centrale, dar, nici acest lucru nu a fost eficient. S-a trecut, apoi, la coordonarea politicilor monetare și în prezent a politicilor economice, în cadrul UE și grupului G7.

5. Debutul EURO – între reușită și scepticism

“**Ziua E**”, adică ziua euro, 1 ianuarie 2002. Este momentul în care peste 300 de milioane de locuitori din Europa au început să aibă un lucru în comun: aceeași monedă de schimb.

Conversia este a doua parte a unui lung proces, gândit în două etape. *Primul pas*, introducerea electronică a euro, a fost făcut în ianuarie 1999, atunci când importurile și exporturile în și din zona UE au fost calculate în moneda unică. După 1 ianuarie 2002, momentul cel mai important a făcut ca consumatorii din 15 state europene și turiștii care vizitează aceste țări să rămână fără francul, marca și lira națională și au început să plătească alimentele, biletele de tren sau bunurile de larg consum în bancnotele noi ale monedei unice.

Trecerea la o singură monedă nu a fost doar o simplă problemă de logistică monetară. Consecințele imediate sau pe termen lung, bune sau rele, sunt enorme.

Scepticism si neîncredere. Aceasta ar putea fi poziția pe care analiștii occidentali o adoptă față de trecerea, după 1 ianuarie 2002, la moneda unica.

- *Scepticism* pentru ca aproape 40% dintre cei peste 300 de milioane de cetățeni ai statelor membre UE nu realizează ca în acest an nu vor mai avea în buzunar propriile monede naționale. Același lucru poate fi spus și despre întreprinderile mici și mijlocii. Managerii acestor companii nu s-au străduit prea tare să înțeleagă fenomenul trecerii la moneda unică. Pentru ei momentul critic a apărut atunci când a trebuit să înceapă să plătească salariile în euro.
- *Neîncrederea* vine din previziunile sumbre privind creșterea economică și inflația în cele 15 state membre. Cu 5 luni înainte de “Ziua E”, era tot mai clar că Europa are probleme. Dacă la începutul anului 2001. BCE prognoza o inflație de 2%, în luna mai 2001 indicele prețurilor de consum a urcat până la 3,4% pe an.

Pe de altă parte se pune problema haosului comercial prin care pot trece țările din uniunea monetară. Analiștii sunt de părere ca turiștii străini vor avea cel mai mult de pierdut din afacere, adică vor trebui să scoată mai mulți bani din buzunar pentru a cumpăra băuturi sau alimente. Și asta în condițiile în care, chiar dacă milioane de produse și servicii urmează să fie recalculat în euro. Deja asociațiile naționale de protecție a consumatorilor se plâng că exista o creștere a prețurilor mai mare decât rata prognozată a inflației. Comercianții, care au promis că nu vor adopta o strategie psihologică de creștere a prețurilor, au trecut deja la majorări de genul 4,99 euro, chiar dacă valoarea reală în urma conversiei era de 4,50 euro. Pentru câștigarea încrederii în moneda unică, important este să nu se producă sincope după trecerea de la monedele naționale la euro: sa nu se producă întârzieri ale plăților, sa nu existe crize temporare de moneda.

Desigur, se pot formula o serie de scenarii posibile, plecând de la reglementările existente și de la încrederea ce se acorda monedei unice.

Unificarea europeană este mai mult decât o alianță sau o asociere în virtutea integrării sub tutela unor instanțe supranaționale. Ea nu este posibilă decât prin autolimitarea mișcării orgolioase a entităților naționale și delegarea conștientă a unor competențe ce reveneau instanțelor naționale.